

1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12
R	A	T	U	J	M	Y		S	Ł	O	W	A

“

Stowa żyją tak długo jak ludzie je pamiętają...

Tahereh Mafi, „Sekret Julii”

”

Iga Turcza, klasa 7a

					L								
	M				E								
B	I	A ¹²	Ł ⁹	O	G	Ł	O ¹⁰	W ¹¹	A				
	T				U ⁴								
	R ¹				M					F			
	Ę				I					E			
	Ż				N		J ⁵			B			
	Y ⁷				B	A	S ⁸	E	T ³	L	A ²		
	Ć							N		I			
								O		K			

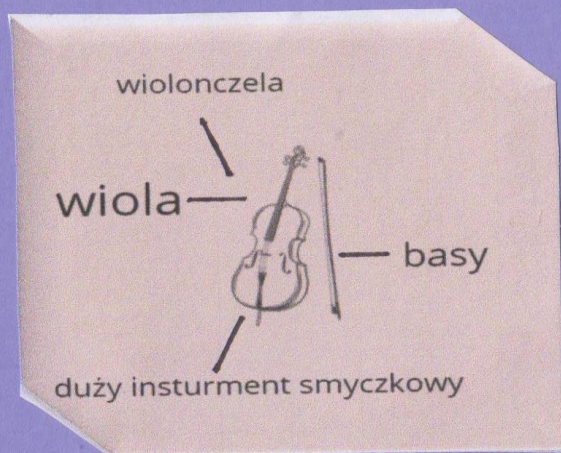
Basetla

polSKI ludowy instrument smyczkowy – wiolonczela

niem. Bassettel

z wł. bassetto 'dawny niewielki instrument strunowy

BASETLA – jest to rzeczownik rodzaju żeńskiego

CIEKAWOSTKI:

◊ *przen. a) «niedolega, głupi»*
b) «żartobliwie o tęgiej kobiecie»: [Dońców-
na] bezecna to olbrzymka, z diabłami w komi-
tywę wchodzi... ale dziewczysko hoże (...) nie-
raz mówi: „Chodź” (...) Więc jej odpowiadam:
(...) „Poszła precz, basetlo!”

Z dala karczma pogląda płonącymi oczyma
i brzmi, i śpiewa, i huczy wśród ciszy nocnej
tupaniem, głosami skrzypiec i basetli. SIENK.

1. Podczas ludowego święta, jeden z muzyków grał na basetli z emocjonalnym zaangażowaniem.
2. Młody człowiek, który dopiero rozpoczynał naukę gry na basetli, marzył o występie na scenie.
3. Dźwięk basetli wypełniał okolicę, przenosząc słuchaczy w świat wyobraźni.

Białogłowa

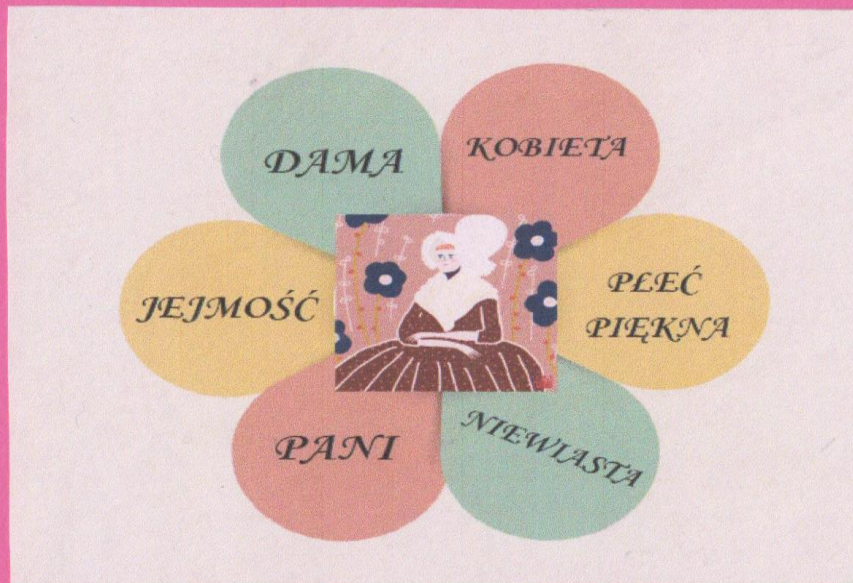
księżka, zwłaszcza zameżna.

*BIAŁOGŁOWA – jest to rzeczownik
rodzaju żeńskiego*

*słowo pochodzi od białego nakrycia głowy, powszechnie stosowanego
w dawnych wiekach przez kobiety*

CIEKAWOSTKI

**Zaledwie dwaj biegli prawnicy
przegadać mogą jedną średniej elokwencji biało-
głową. PRUS**

*LEMUR BIAŁOGŁOWY –
gatunek zagrożony wyginięciem*

NIMFA BIAŁOGŁOWA

MEWA BIAŁOGŁOWA

*Prędeż słońce na nocleg skryje się w jaskini,
W więzieniu będzie pokój, ludzie na pustyni,
Prędeż nam zginie rozum i ustaną słowa,
Niżli będzie stateczną która **białogłowa**.*

„Niestatek” Jan Andrzej Morsztyn

- 1. Wśród postaci mijanych na ulicy dostrzegłam białogłową, która przyciągnęła moją uwagę swoim eleganckim strojem.*
- 2. Na spotkaniu literackim białogłowa odczytała swoje wiersze wzbudzając zachwyt słuchaczy.*
- 3. Na starej fotografii zobaczyłam białogłową, która była moją prababcią.*

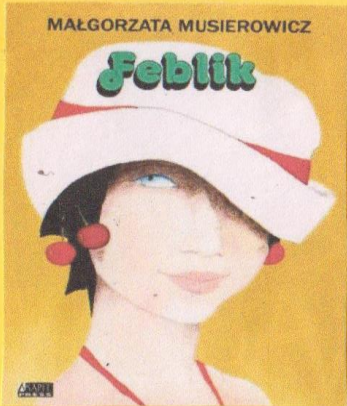

Feblik

skłonność, słabość, sympatia do kogoś; zamiłowanie

fr. faible – w znaczeniu rzeczownikowym – słabość

FEBLIK – jest to rzeczownik

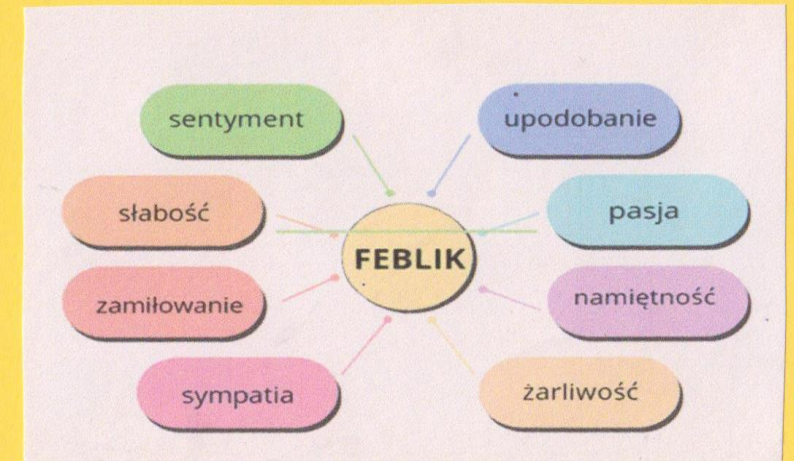
- 1. Jego feblik do niej była tak silny, że nie potrafił oderwać od niej wzroku przez cały wieczór.*
- 2. Mój feblik do niego sprawia, że trudno mi powstrzymać uśmiech na twarzy, gdy jest w pobliżu.*
- 3. Jedynym feblikiem w jego życiu jest ta piękna dziewczyna.*

CIEKAWOSTKI

**Tęsknię za tobą,
spojrzenie bogini!... Tak, nie jest to feblik; to
głębia — to, że się tak wysłowię, ocean. ŻER.**

„Feblik” to tytuł powieści młodzieżowej Małgorzaty Musierowicz

Feblik to dzisiaj platforma warsztatów rzemieślniczych (<https://feblik.pl/>)

Jeno

tylko, jedynie

pochodzenie słowa nie jest znane (brak informacji w „Słowniku języka polskiego” W. Doroszewskiego oraz w „Słowniku etymologicznym języka polskiego” z 1927 r.)

JENO – jest to partykuła

- 1. Jeno chwila wystarczyła, by zauważyć jego niezwykłą determinację.*
- 2. Tak ją pokochałem, że żyłem jeno miłością.*
- 3. Gdzie jeno sięgnął wzrokiem, widział same góry.*

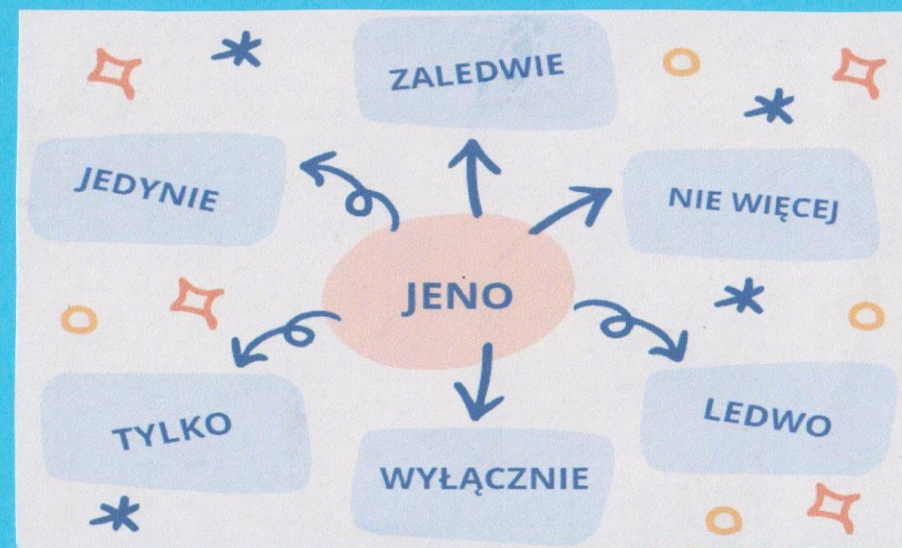
CIEKAWOSTKI

*W hymnach do Ducha Świętego:
Bez Twojego tchnienia
Cóż jest wśród stworzenia,
Jeno cierń i nędze.*

*W kółdzie:
Bracia patrzcie jeno
jak niebo goreje
znać, że coś dziwnego
w Betlejem się dzieje.*

*W tektwie Mazurka Dąbrowskiego:
Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany
- Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.*

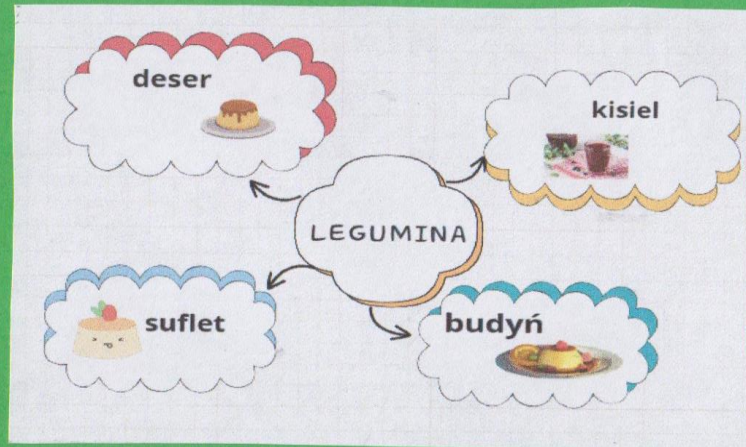

Legumina

słodką potrawa mączno – jajeczna podawana jako deser

LEGUMINA – jest to rzeczownik rodzaju żeńskiego

Określenie legumina wywodzi się z języka łacińskiego od słowa legument oznaczającego jarzyny. Tym słowem określano kiedyś nie tylko kaszę i groch, ale też mąkę, a później wszystkie potrawy mączne.

CIEKAWOSTKI

W Polsce przed II wojną światową leguminy były serwowane głównie w ramach deserów, a w okresie PRL-u część tych potraw traktowano jako dania obiadowe. Podstawowa legumina z kaszy manny zyskała popularność właśnie w czasach PRL-u. Dzisiaj mówi się wręcz, że legumina była symbolem deserów w tamtych czasach.

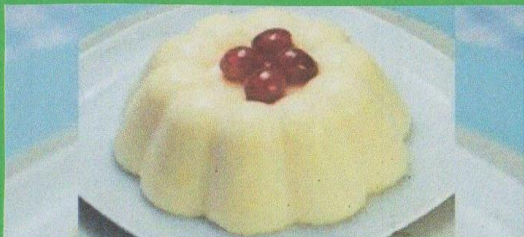
3. daw. «artykuły spożywcze, szczególnie: kasza, mąka, groch; także jarzyny, warzywa»: Kobiety wynoszą spod płacht żelazne kociołki i woreczki legumin. Prus Plac. 143.

Słownik potraw i produktów dawnej kuchni polskiej

MELCHMUS, legumina z mleka gotowanego z masłem i cukrem, zagęszczanego żółtkami i mąką, przyprawionego cynamonem.

MELSZPEJZY, różne leguminy z mleka z mąką, żółtkami, ubitymi białkami z cukrem i konfiturami. Określenie w XIX wieku stosowane także

„Historia polskiego smaku”
Maja Łozińska, Jan Łoziński

2. chem. «białko roślinne występujące w nasionach roślin strączkowych i w kukurydzy»:

1. Pyszna legumina mojej babci to danie, które śni mi się po nocach.
2. Uwielbiam jeść leguminę, zwłaszcza kiedy mam zły dzień.
3. Moje koleżanki chwalać się, że potrafią ugotować najlepszą leguminę na świecie.

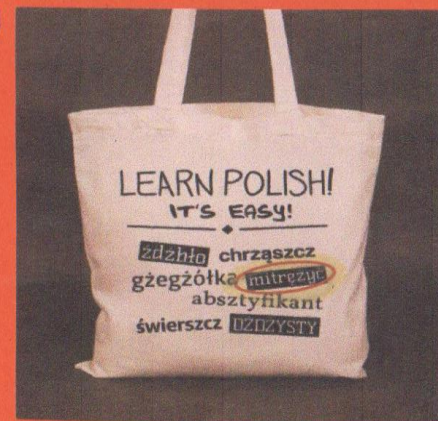

Mitrężyć

zwlekać z czymś, marnować czas, poświęcać czas na zbędne rzeczy

za: „Słownik etymologiczny języka polskiego” (1927) – *mitręga*, o ‘pracy lichej’, ‘partaninie’, i o człowieku ‘próżniaku, hultaju’; *mitrężyć*, *mitrężny*

MITRĘŻYĆ – jest to czasownik niedokonany

CIEKAWOSTKI

Erudyta zna te 12 słów. Sprawdź, czy masz ponadprzeciętny zasób słownictwa [QUIZ]
<https://wiadomosci.onet.pl/ciekawostki>

Co znaczy słowo "mitrężyć"?

Nadweręzać

Zwlekać z czymś

Starać się z całych sił

Znów zagadek
świat zaklęty trwoży serce, myśl mitręży. *Tyg.*
Ilustr. 47, 1899.

1. Mitrężył czas na nieistotne sprawy zamiast skoncentrować się na ważnych działaniach.
2. Zamiast mitrężyć czas na narzekanie, lepiej poszukać konstruktywnych rozwiązań problemów.
3. Te myśli mitrężyły jego głowę od dłuższego czasu.